

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE KESİNTİSİZ EĞİTİM: 1924 İLKOKUL, ORTAOKUL VE LİSE MÜFREDAT PROGRAMLARI

Hızır DİLEK*

Öz

Yeni kurulan devletler kendi değerlerine bağlı nesiller yetiştirmektir. Türkiye'de de Milli Mücadele'nin başarıya ulaşmasından sonra Cumhuriyete bağlı milli değerlerin benimsendiği nesiller yetiştirilmek hedeflenmektedir. Cumhuriyet Dönemi'nde milli değerlerin aktarıldığı yerler ise ilk ve ortaöğretim kurumlardır. Bu nedenle ilk ve ortaöğretimde milli değerlerin aktarılabilmesi içinde okulların müfredat programı ayrı bir önem kazanmaktadır.

Bu çalışmada Cumhuriyetin ilan tarihinden sonra on bir yıllık eğitim sürecinde ilkokul, ortaokul ve liselerin müfredat programları incelenmiştir.

Bu bağlamda;

- 1924 İlkokul Müfredat Programının genel görünümü,
- 1924 Ortaokul Müfredat Programında yer alan dersler,
- 1924 Lise Müfredat Programında yer alan dersler,

Araştırma kapsamında veriler doküman analizi yapılarak toplanmış ve eğitim kademesine göre değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müfredat Programı, İlkokul, Ortaokul, Lise, 1924.

UNINTERRUPTED EDUCATION DURING THE REPUBLICAN PERIOD: 1924 PRIMARY, SECONDARY AND HIGH SCHOOL CURRICULUM PROGRAMS

The newly established states have sought to raise generations of their own values. After the success of the National Struggle in Turkey, it was aimed to raise generations to which the national values belonging to the Republic are embraced. In the Republican Period, the places where national values were transferred were primary and secondary education institutions. For this reason, the curriculum of schools has gained a special importance in transferring national values in primary and secondary education.

* Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi, hizirdilekk@gmail.com

In this study, the curriculum of the first elementary, secondary and high school curriculum was examined during the eleven-year education period after the Republic's announcement date.

In this context;

- a) Overview of the 1924 Primary School Curriculum,
- b) Courses in the 1924 Secondary School Curriculum,
- c) Courses in the 1924 High School Curriculum

Within the scope of the research, the data was collected by analyzing the documents and evaluated according to the education level.

Keywords: Curriculum, Primary School, Secondary School, High School, 1924.

Giriş

Çalışmanın bu bölümünde problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi ve sınırlılıkları üzerinde durulmuştur.

Problem Durumu

Eğitim bireylerin kendi yaşantısıyla oluşturulmak istenilen istendik davranış sürecine denir (Kızıloluk, 2013: 5). Eğitim programı okulun, okul içi ve dışındaki bütün durumlarda arzu edilen sonuçlara ulaşmak için girişilen bütün çabaların tümüdür (Büyükkaragöz, 1997: 1). Müfredat programı ise eski program anlayışlarını yansıtan bu kavram, tek tek birtakım konulardan oluşan programa verilen addır (Büyükkaragöz, 1997: 2).

Yeni kurulan her devlet var olabilmesi için kendine bağlı nesiller yetiştirmesi gerekir (Aytaç, 1984: 10). Milli Mücadele'nin başarıya ulaşmasından sonra da 1923 yılında ilan edilen Cumhuriyetle birlikte ilkokul, ortaokul ve liselerin müfredat programları gözden geçirilmiştir. Cumhuriyetle birlikte ilköğretimin hedefi yeni nesillerin okuma yazma bilmeyen nesil olmaktan kurtarmak, bireylere okuma yazma öğretmek sosyal yaşamda okuma yazma bilmeyen bireyler arasından çıkarmak vardır (Kodamanoğlu, 1964: 31; İzgi, 1984: 271). Ortaöğretim ise mesleğin temelinden yetişmiş kalifiye ve esaslı yetişmiş öğretmen kadrosu kurmak ve onların eline asrın en yeni vasıtalarını vermek, öğrencilerin toplumun aydınlarını eğitmek ve öğrencileri bir üst eğitim kurumuna hazırlamak gibi temel görevleri üstlenir (Türkiye Cumhuriyeti Maarifi 1923-1943, 1944: 27).

Cumhuriyetin eğitim sisteminin, okulların müfredat programlarının şekillenmesinde Mustafa Kemal'in Milli Mücadele yıllarından başlayarak çeşitli vesilelerle yaptığı konuşmalarda saklıdır. Örneğin; Cumhuriyetin ilan tarihinden önce 14 Ağustos 1923'te mecliste okunan hükümet programında eğitim sisteminde genel terbiye, birlik ve beraberlik, mesleki eğitime önem verileceği belirtilir. Mustafa Kemal, eğitim teşkilatının üç temel görevinin olduğunu ifade eder. Bu görevlerden birincisi çocukların eğitim-öğretimi, ikincisi halkın eğitim- öğretilimi, üçüncü de seçkin insanları yetiştirmek için gerekli vasıtaları hazırlamak olduğunu söyler (Kalaycı, 1988: 18).

Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yıllarının müfredat programlarının özelliği milli oluşudur. Öğretim kademelerinin milli özelliği Tevhid-i Tedrisat Kanunu'yla temellerini sağlamlaştırmıştır. 3 Mart 1924 tarihinde kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabulünden önce ilköğretim programlarının temeli dine eğitime dayandırılmıştır (Cıvıtlı, 1983: 270). Cumhuriyetin ilk yıllarında hazırlanması düşünülen programlarda eğitimin dini ve milli hale getirilmesi, gençlerin yaşam mücadelesinde başarılı kılacak bilimsel ve çağdaş temellere dayanması gerektiği vurgulanmıştır (Alp, 2011: 98).

Bu yasanın kabul edilmesinden sonra ilk, orta ve lise düzeylerindeki programda yeni kuşaklara ortak bir milli kültür verme, kuşakları farklı akımların, görüşlerin, maksatlı yetiştirme ve koşullandırma emellerinden uzak tutma hedefi belirlenmiştir. Bu amaca da ancak tüm okulların Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmasıyla ulaşılabileceği düşünülmüştür (Sakaoğlu, 2003: 169).

Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra okul programlarında birtakım yenilikler yapılmıştır. Bu yenilikler arasında ilköğretimin 6 yıldan 5 yıla indirilmesi söz konusudur. Ayrıca ilkokulların müfredat programlarında birtakım değişikliklere gidilmiştir (Sakaoğlu, 2003: 175-176). 1924 yılında heyet-i ilmiye tarafından cumhuriyet tarihinin ilk müfredat programı hazırlanmıştır (Cicioğlu, 1985: 94).

Sınırlılıklar

Çalışmada doküman analizi kullanıldığından Maarif Vekâleti tarafından yayımlanan ilkokul, lise birinci devre ve lise ikinci devre müfredat programlarına dayandırılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra hazırlanan ilk müfredat programlarında hangi derslerin olduğunu ortaya koymaktır. Bu bağlamda çalışmada belirlenen alt problemler şu şekilde sıralanmıştır:

- 1) Cumhuriyet'in ilk İlkokul Müfredat Programı'nda hangi dersler yer alır?
- 2) Cumhuriyet'in ortaöğretim kurumları devlet ortaokul ve liselerin ilk müfredat programında hangi dersler yer alır?

Araştırmanın Önemi

Toplumların gelişmişlik seviyeleri eğitim, ekonomi, sanayi ve kültürel gelişmişlikleriyle ölçülür. Bu bağlamda 1923 yılında Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra muasır medeniyetler seviyesini yakalamaya çalışan Türkiye'nin ilkökul, ortaokul ve lise düzeyindeki okullarında uygulanan müfredat programları önem arz eder.

Yöntem

Bu çalışmada tarihsel araştırmaya başvurulmuştur. Tarihi araştırmalar, dönemin dokümanlarının dikkatlice okunarak veya o zamanlarda yaşamış kişilerle görüşmeler yapılarak odaklanılan problemle ilgili olarak 'geçmişte ne oldu?' sorusuna cevap arar (Büyüköztürk vd., 2014: 19). Çalışmada doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Şimşek ve Yıldırım, 2011: 187).

Bulgular

Bu bölümde Cumhuriyetin ilk müfredat programları ilkökul, ortaokul ve lise düzeyinde incelenmiştir.

1. Birinci Alt Probleme Yönelik Analiz ve Yorumlar

Milli Mücadelenin başarıya ulaşması, Cumhuriyetin ilanından sonra ilkökul müfredat programlarında yapılan ilk değişiklik 1924 yılında olmuştur. 1924 yılında yapılan bu değişiklikle Osmanlı Devletini, padişahlığı ve halifeliği öven, metheden eski kitapların Türkiye Cumhuriyeti'nin okullarında okutulmasına karşı çıkmıştır. Bu bağlamda

1924 yılında dönemin Milli Eğitim Bakanı Vasıf Bey'in verdiği beyanatta Türk eğitiminin ilkokuldan üniversiteye kadar değişeceğini, ders kitaplarının Cumhuriyet ilke ve prensiplerine göre dizayn edileceğini ifade etmiştir (Hâkimiyet-i Milliye, 9 Mart 1924, s.1). Cumhuriyetin ilk yıllarında değişikliğe gidilen ilkokul müfredat programı aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 1: İlk Mekteplerin Haftalık Ders Tevzi Cetveli (Erkek).

Dersler		1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	5. Sınıf
Türkçe	Alfabe	12	-	-	-	-
	Kıraat (inşaat ve temsil)	-	4	3	2	2
	İmla	-	2	2	1	1
	Tahrir	-	1	-	2	2
	Sarf	-	2	1	1	1
	Yazı (sülüs-rik'a)	-	2	2	2	2
Kur'anı Kerim ve Din Dersleri		2	3	3	3	2
Hesap		-	-	-	1	2
Hendese		-	-	1	2	2
Tarih		-	-	1	2	2
Coğrafya		3	3	2	2	2
Tabiat Tetkiki, Ziraat, Hıfzıssıhha		1	1	1	1	1
Müşahabat-ı Ahlakiye ve Malumat-ı Vataniyye		2	2	2	2	2
Resim		2	2	2	2	-
El İşleri		2	2	2	1	1
Musiki		2	2	2	1	1
Terbiye-i Bedeniyye						
Yekûn		26	26	26	26	26

Kaynak: Maarif Vekilliği, *İlkmektep Müfredat Programı*, Matbaa-i Amire, İstanbul, 1340.

Tablodaki verilere bakıldığında erkek öğrenciler haftalık yirmi altı saat ders görmüştür. Türkçe Alfabe, Kıraat (İnşat ve Temsil), İmla, Tahrir, Sarf ve Yazı (Sülüs-Rik'a) dersleri adı altında toplanmıştır. Sınıf düzeyinde haftalık ders saatleri farklı olsa da birinci sınıfın müfredat programında on iki saat Alfabe eğitimi verilmiştir. Cumhuriyetin ilk müfredat programı olmasından dolayı ilkokul müfredat programında Kuranı Kerim ve Din dersleri yer almaya devam etmiştir. İlkokul müfredat programında on yedi farklı ders yer almıştır.

Yukarıdaki tabloda yer alan ilkokul müfredat programı erkek öğrencilere yönelik olarak hazırlanmıştır. Aşağıdaki tabloda ise aynı programın kız öğrencilere uygulananı verilmiştir.

Tablo 2: İlk Mekteplerin Haftalık Ders Tevzi Cetveli (Kız).

Dersler	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	5. Sınıf	
Türkçe (Alfabe, Kıraat (inşat ve temsil), İmla, Tahrir, Sarf, Yazı (sülüs-rik'a))	Alfabe	12	-	-	-	-
	Kıraat (inşat ve temsil)	-	4	3	2	2
	İmla	-	2	1	1	1
	Tahrir	-	1	2	2	1
	Sarf	-	-	-	1	1
	Yazı (sülüs-rik'a)	-	2	2	1	1
Kuranı Kerim ve Din Dersleri	-	2	3	3	3	2
Hesap	-	-	-	1	2	
Hendese	-	-	1	2	2	
Tarih	-	-	1	2	2	
Coğrafya	3	3	2	2	2	
Tabiat Tetkiki, Ziraat, Hıfzıssıhha	1	1	1	1	1	
Müşahabat-ı Ahlakiye ve Malumat-ı Vataniyye	2	2	2	2	2	
Resim	2	2	-	-	-	
El İşleri	2	2	2	1	1	
Musiki	-	-	-	-	1	

Terbiye-i Bedeniyye	-	-	2	2	2
Ev İdaresi					
Nakış, Biçki ve Dikiş					

Yekûn	26	26	26	26	26
-------	----	----	----	----	----

Kaynak: Maarif Vekilliği, *İlkmektep Müfredat Programı*, Matbaa-i Amire, İstanbul, 1340.

Tablodaki verilere göre kız öğrenciler de erkek öğrenciler gibi haftalık yirmi altı saat ders görmüşlerdir. Kız öğrenciler erkek öğrencilerden farklı olarak Ev İdaresi, Nakış, Biçki ve Dikiş derslerini almışlardır. Erkek öğrenciler El İşleri dersini beş yıl boyunca haftalık iki saat olarak alırken kız öğrenciler ilk iki sınıfta erkek öğrencilerle iki saat almış diğer sınıflarda verilmemiştir. Kız öğrencilere El İşleri dersi yerine Nakış, Biçki ve Dikiş derslerini üç, dört ve beşinci sınıflarda haftalık iki saat olacak şekilde programa konulmuştur. Dönemin şartları gereği bir üst eğitim kademesine kız öğrencilerin devam edememesi durumunda sosyal yaşamda zorluk yaşamaması için Ev İdaresi dersi programa eklenmiştir.

Maarif Vekâleti tarafından hazırlanan müfredat programında derslerin haftalık programı için açıklamalar yer alır. Bu açıklamalara göre öğrenciler sabah üç saat öğleden sonra da iki saat olmak üzere günde beş saat ders görürler. Okullar perşembe günü öğleden sonra tatil edilir. Cumartesi günü tekrardan eğitim-öğretim devam eder. İlkokul müfredat programına göre dersler 40 dakika teneffüsler 10 dakika ve öğlen araları da birer olması gerekir (İlk Mektep Müfredat Programı, 1924: 1; Cicioğlu, 1985: 95).

Aşağıda da Maarif Vekaleti'nin yayımladığı müfredat programına göre hazırlanan haftalık ders programı verilmiştir.

Tablo 3: Bir Öğretmenli ve Beş Sınıflı Okullara Özgü Haftalık Ders Cetveli.

Dersler	Birinci Sınıf	İkinci Sınıf	Üçüncü Sınıf	Dördüncü Sınıf	Beşinci Sınıf
Elifba ve Kıraat	5	-	-	-	-
Kıraat (İnşat, Temsil, yazı ve imla)	-	2	2	1	1
Tahrir	-	Kıraat dersleri arasında		1	1
Sarf	-	-	-	1....	1
Kuran-ı Kerim ve Din Dersleri	-	2....	2....	2....	2
Hesap	2	2....	2	2...	2
Hendese	-	-	-	1...	1
Tarih	-	Kıraat dersleri arasında		1....	1
Coğrafya	-	Tabiat tetkiki dersleri arasında		1...	1
Tabiat Tetkiki, Ziraat ve Hıfzıssih	2...	2...	2	2....	2
Musahabatı Ahlakiye ve Vataniye	1...	1...	1....	1...	1
Resim	Vazife şeklinde				
Elişleri	Vazife şeklinde				
Terbiyeyi Bedeniye	Sabah ve akşam tatillerinden evvel haftada				
Musiki	İki defa büyük teneffüs esnasında				

Kaynak: Öymen, H. R., *Tek Öğretmenli ve Beş Sınıflı Köy Okulları*, Maarif Matbaası, İstanbul, 1939.

Tablodaki veriler beş sınıfı bir arada idare eden bir öğretmen için hazırlanmıştır. Terbiyeyi Bedeniye dersini öğrenciler sabah okula geldiklerinde ve akşam eve gidecekleri vakitlerde yaptırılmıştır. Müzik dersi de iki büyük teneffüs arasında öğretmenin denetiminde işlenmiştir. Tabloda yer alan (...) işareti o dersin kaç saat müşterek işleneceğini göstermektedir.

2. İkinci Alt Probleme Ait Analiz ve Yorumlar

Milli Mücadele’de büyük insan kaynağını yitiren Türkiye, Cumhuriyetin ilk yıllarında ortaöğretimin gayesini şu şekilde açıklamıştır (Yücel, 1994: 140):

“Lise, eski idadiler, Cumhuriyet devrinde ikiye bölünüp birinci devresine orta mektep ikinci devresine lise dediğimiz okullar mana ve mahiyet itibariyle orta tahsili verici müesseselerdir. Bunlarda tedris olunan maddelerin bütününe umumi kültür denir ki müfredat programları bu zaruretle, tertip olunduğu devrin umumi kültür telakkisini bize gösterir(...)”

Ortaöğretim kurumları toplumun meslek erbabı ihtiyacını yetiştirdiği gibi toplumun aydın kesiminin oluşması içinde önem arz eder. Ortaöğretim kurumlarında uygulanan müfredat programları da inşa edilmek istenilen toplumu gösterir. Bu bağlamda Cumhuriyetin ilk ortaokul ve lise müfredat programları önem teşkil eder. Aşağıda Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyetle birlikte uygulamaya konulan ortaöğretim kurumlarının birinci devresinin haftalık ders programı verilmiştir.

Tablo 4: 1338-1922 Ortamektep Müfredat Programı.

Dersler	7. Sınıf	8. Sınıf	9. Sınıf	10. Sınıf
Din Dersleri	1	1	1	1
Türkçe	3	-	-	-
Edebiyat	-	3	2	2
Arabi	2	2	2	2
Farisi	1	1	1	-
Lisan-ı Ecnebi	4	4	4	4
Tarih	2	2	2	2
Coğrafya	1	1	1	2
Malumat-ı	-	-	2	-

hukukiye				
Malumat-1	-	-	-	2
iktisadiye				
Ruhiyat	-	-	-	-
Terbiye	-	-	-	2
Felsefe	-	-	-	2
Hesap	4	-	-	Nazari-1
Cebir	-	3	2	1
Hendese	3	2	2	3
Müsellesat	-	-	2	-
Heyet	-	-	-	2
Mihanik (mekanik)	-	-	-	2
Tarih-i fen (Türk ve İslam)	-	-	1	-
Usul-u defteri	1	-	-	-
Hayvanat	2	-	-	-
Nebatat	-	2	-	-
Tabakat (tabakalar)	-	-	1	-
Hıfzıssıhha	1	1	-	-
Fizik	1	2	2	2
Kimya	1	3	2	2
Resim	1	1	1	-
Elişleri	2	2	1	1
Musiki	1	1	1	-
Fen tatbikatı	1	1	1	-
Terbiye-i bedeniye	1	1	1	-
Yekûn	33	33	33	33

Yücel, H.A., *Türkiye'de Ortaöğretim*, Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi, Ankara, 1994.

Cumhuriyet öncesindeki ortaokul müfredat programı incelendiğinde çok sayıda dersin olduğu görülür. 1922 yılındaki programda din dersi ağırlıklı değildir. Fen bilimleri derslerinin ağırlığı sosyal bilimlerin

ağırlığından fazladır. Üç lisan dersi gören öğrenciler haftalık otuz üç saat ders almışlardır.

Tablo 5: Kız ve Erkek Liseleri Birinci Devre Haftalık Ders Programı 1340-1924.

Dersler	Birinci Sınıf		İkinci Sınıf		Üçüncü Sınıf		Açıklama
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	
Türkçe ve Edebiyat	7	7	5	5	4	4	
Ecnebi Lisanı	5	5	5	5	5	5	Fransızca, İngilizce ve Almanca
Malumat-ı Vataniye	-	-	1	1	1	1	
Din Dersleri	1	1	1	1	-	-	
Tarih	2	2	2	2	2	2	
Coğrafya	2	2	1	1	1	1	
Hayvanat	1	1	-	-	-	-	
Fizyoloji	-	-	-	-	2	2	Ve Hıfzıssıhha
Nebatat	-	-	1	1	-	-	
Arziyat	-	-	-	-	1	1	
Fizik	-	-	2	2	2	2	
Kimya	-	-	1	1	2	2	
Riyaziyat	5	5	4	4	4	4	Hesap, hendese, cebir ve resm-i hattı
Resim	1	1	1	1	1	1	
Musiki	1	1	1	1	1	1	
Terbiye-i Bedeniye	-	1	-	1	-	-	
Ev İdaresi	-	-	1	-	-	-	
Çocuk	-	-	-	-	1	-	

Bakımı							
Atölye	2	1	1	1	-	1	Kızlarda dikiş, biçki
Laboratuvar	1	1	1	1	1	1	
Yekûn	28	28	28	28	28	28	

Kaynak: Maarif Vekaleti, *Lise Birinci Devre Müfredat Programı*, Matbaa-i Amire, İstanbul, 1340..

Tablodaki veriler incelendiğinde haftalık yirmi sekiz saat ders verilmiştir. Ortaokulların müfredat programında Türkçe ve Edebiyat, Ecnebi Lisanı ve Riyaziyat derslerinin haftalık ders saati daha fazladır. Ortaokullarda Ecnebi Lisanı olarak Fransızca, İngilizce ve Almanca yer alır. Riyaziyat dersinde de Hesap, Hendese, Cebir ve Resm-i Hattı birlikte işlenmiştir. Fizyoloji dersi ortaokul üçüncü sınıfta haftalık iki saattir. Bu iki saatin içinde temel sağlık bilgilerinin verildiği Hıfzıssıhha dersi de dâhildir. Atölye dersinde de erkekler el işleri veya erkeklere yönelik ders işlerken kız öğrenciler de Dikiş ve Biçki gibi bayanlara yönelik derslerle uğraştırılmıştır. İlkokul müfredat programında olduğu gibi ortaokul müfredat programında da din ders programında yerini almıştır.

Aşağıda da ortaöğretim kademesinin ikinci devresi olan liselerde okutulan derslerin haftalık çizelgesi verilmiştir.

Tablo 61:1340-1924 Liselerin İkinci Devre Müfredat Programı.

Dersler	4. Sınıf	5. Sınıf	6. Sınıf	Açıklama	
			Fen Edebiyat		
Türkçe ve Edebiyat	3	3	2	5	
Ecnebi Lisanı	5	5	5	5	
Tarih	2	2	2	4	
Coğrafya	1	1	1	1	
Tabiiyat	3	-	-	-	2 saat hayvanat ve bir saat nebatat
Arziyat	-	2	-	-	Yarım saat nebatat bir buçuk saat arziyat

Fizik	2	2	2	-
Cebir	3	2	1	-
Hendese ve Resm-i Hattî	4	3	4	-
Laboratuvar	2	1	3	2
Arabi	2	2	-	4
Farisi	1	1	-	2
Felsefe	-	2	2	4
İçtimaiyat	-	-	2	2
Mihank	-	-	2	-
Kozmografya	-	-	2	1
Müsellesat	-	2	-	-
Kimya	2	2	2	-
Yekûn	30	30	30	30

Kaynak: Maarif Vekaleti, *Liselerin İkinci Devre Müfredat Programı*, Matbaa-i Amire, İstanbul, 1340.

Tablodaki veriler incelendiğinde ortaokul müfredat programında tek ders altında toplanılan dersler münferit şekilde verilmiştir. Ortaokul müfredat programında ریاضیات dersinde cebir, hendese ve resm-i hattî anlatılırken lise müfredat programında ayrı ayrı şekilde programa eklenmiştir. Lise müfredat programında Ecnebi Lisanı ve Hendese ve Resm-i Hattî derslerinin haftalık ders saati daha fazladır. Liselerin birinci sınıfında yer alan Tabiiyat dersinde iki saati hayvanat ve bir saati de nebatata ayrılmasına; lise ikinci sınıfta verilen derslerden Arziyat dersinde de yarım saat nebatat bir buçuk saatte arziyata ayrılması istenilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Çalışmanın bu bölümünde alt problemlere ait bulgulara yönelik sonuç ve önerileri yer almıştır.

Sonuç

Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra hazırlanan ilk müfredat programları Cumhuriyet idaresinin ilk maarif program denemeleri arasında

yer alır. İlk maarif müfredat programlarının amacı saltanat ve halifeliği övmekten ziyade güçlü Cumhuriyetçi bireyler yetiştirmek içindir. Ancak oluşturulması hedeflenen müfredat programları eski dönemin etkisinde kalmıştır. Cumhuriyet öncesinde müfredat programlarında ders sayısı fazlaiken Cumhuriyetle birlikte ders sayısı azaltılmış, ancak çağdaş medeniyetler seviyesinde bir program hazırlanamamıştır. Hazırlanıp uygulamaya konulan müfredat programlarda önceki dönemden kopya edilerek Cumhuriyet şartlarına göre uyarlanmıştır.

KAYNAKÇA

- Alp, H, "Erken Cumhuriyet Dönemi Eğitim ve İlköğretime Genel Bir Bakış (1923-1929)", *Türkoloji Kültür Dergisi*, C. IV, N. 7, 2011, 97-110.
- Aytaç, K., *Eğitim Politikası Üzerine Konuşmalar*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1984.
- Büyükkaragöz, S.S., "Program Geliştirme Kaynak Metinler", Öz Eğitim Yayınları, Konya, 1997.
- Büyüköztürk, Ş. vd., "Bilimsel Araştırma Yöntemleri", Pegem Akademi, Ankara, 2014.
- Cırtlı, H., "İlköğretim", *Cumhuriyet Döneminde Eğitim*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1983, 261-280.
- Cicioğlu, H., *Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Ortaöğretim (Tarihi Gelişimi)*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1985.
- Kodamanoğlu, M.N., *Türkiye'de Eğitim (1923-1960)*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1964.
- Kızılokuluk, H., *Eğitimin Toplumsal Temelleri*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2013.
- Kalaycı, N., *Cumhuriyet Döneminde İlköğretim*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1988.
- Maarif Vekilliği, *İlkmekepe Müfredat Programı*, Matbaa-i Amire, İstanbul, 1340.
- Maarif Vekâleti, *Liselerin İkinci Devre Müfredat Programı*, Matbaa-i Amire, İstanbul, 1340.
- Maarif Vekâleti, *Lise Birinci Devre Müfredat Programı*, Matbaa-i Amire, İstanbul, 1340.
- İzgi, Ö., "Atatürk'ün Eğitim ve Üniversitelere Bakış Açısı", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C.1, S., 1984, 267-276.
- Sakaoğlu, N., *Osmanlı'dan Günümüze Eğitim*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2003.
- Şimşek, H. - Yıldırım, A., *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013.

Öymen, H. R., *Tek Öğretmenli ve Beş Sınıflı Köy Okulları*, Maarif Matbaası, İstanbul, 1939.

Yücel, H. A., *Türkiye'de Ortaöğretim*, Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi, Ankara, 1994.

y.y., *Maarif Vekili Vasfi Bey'in Beyanatı*, Hakimiyet-i Milliye Gazetesi, (9 Mart 1924), 1-1.

y.y., *Türkiye Cumhuriyeti Maarifi 1923-1943*, Maarif Matbaası, Ankara, 1944.